

Μακεδονικά

Τόμ. 14, Αρ. 1 (1974)

Περί Ελλήνων πειρατών

Ι. Κ. Βασδραβέλλης

doi: [10.12681/makedonika.593](https://doi.org/10.12681/makedonika.593)

Copyright © 2015, Ι. Κ. Βασδραβέλλης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Βασδραβέλλης Ι. Κ. (1974). Περί Ελλήνων πειρατών. *Μακεδονικά*, 14(1), 405–406.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.593>

μακολύτριας, ποῦ, ὡς γνωστόν, βρίσκεται στὸ δρόμον Βασιλικῶν-Γαλάτιστας, γιὰ τὶς ἀνάγκες τοῦ Ἁγώνα¹.

Μαρτυρικόν

φ. 192 ἀριθ. 300

Παρά τῷ ἡμετέρῳ Γραφεῖρ τοῦ Δημοσίου Μνήμονος τῆς νήσου Σκοπέλου, σήμερον παρουσιασθέντες οἱ ὑποσημειούμενοι ὅ,τε κ. Ρήγας Παραθυρᾶς, Κωνσταντῖνος Παραθυρᾶς, Γεώργιος Παπᾶ Κυριτζῆς, Ρήγας Ἰωάννου καὶ Χριστόδουλος Ρήγας, ἅπαντες Κασσανδριανοί, ἐδηλοποίησαν καὶ ὠμολόγησαν ἐνώπιον τῶν προσυποσημειούμενων μαρτύρων ὅτι κατὰ τὸ 1821 = ἔτος, καθ' ὃν χρόνον ἐπολεμεῖτο ἡ πατρίς αὐτῶν Κασσάνδρα ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, ὃν ἐκεῖ τότε ἐν πλοῖον Μαρτίως, ἰδιοκτησία τῆς κατὰ τὰ μέρη τῆς Θεσσαλονίκης κειμένης Μονῆς ἐπονομαζομένης τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας, ἐχρησάσθη πρὸς βοήθειαν καὶ ἀνάγκην τῆς πατρίδος τῶν διὰ πυρπολικόν, τὸ ὁποῖον ἀποφασισθὲν παρὰ τοῦ τότε ἀρχηγοῦ τῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων κ. Μανολάκη Σεργίου, ἐγένεε καὶ ἐχρησίμευσεν ὡς τοιοῦτον, κατὰ τῶν ἐχθρῶν τουρκικῶν πλοίων, ἀφ' οὗ πρῶτον ἐκτιμήθη παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἀρχηγοῦ κ. Μανολάκη, ἐπὶ χιλιάδες γρόσια, διὰ τὰ πληρωθῆν ἐν καιρῷ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους εἰς τὴν διαληφθεῖσαν μονήν. — Ταῦτα οἱ διαλειφθέντες Κασσανδριανοὶ ὁμολογήσαντες κατ' αἴτησιν τοῦ κ. Μητροφάνου Μοναχοῦ, κοινοβιάτου τῆς ρηθείσης μονῆς, εἰς ἐνδειξιν ὑπέγραψαν τὸ παρὸν εἰς τὰς ἡμετέρας πράξεις ἰδιοχείρως. Ἀντίγραφον τοῦ ὁποῖου ἐδόθη τῷ αὐτῷ Μητροφάνῳ μοναχῷ ἵνα τῷ χρησιμεύσῃ ὅπου ἀνήκει.

Ἐν Σκοπέλῳ τῇ 9 ἐννάτῃ Ἰουνίου 1831, τριακοστῷ πρώτῳ.

Ἄθανάσιος Ἰωάννου Μαντεμοχωρίτης μαρτυρῶ
Ἄθανάσιος Χρῖστου μαρτυρῶ

Ρήγας Ἰωάννου Παραθυρᾶς
Κωνσταντῖνος Ἰωάννου Παραθυρᾶς
Γεώργιος Παπᾶ Κυριτζῆς
Ρήγας Ἰωάννου
Χριστόδουλος Ρήγας

Ὁ Δημοσίος Μνήμων
Μελαχρινὸς Γιαννῖος

ΑΘ. Ε. ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ

ΠΕΡΙ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΕΙΡΑΤΩΝ

Εἰς τὸ τουρκικὸν περιοδικὸν «Belgelerle Turk Tarih Dergisi», τόμ. 3, ἀριθμ. τεύχους 15 (1968), σελ. 62-67, περιέχεται ἄρθρον τοῦ συγγραφέως Mucteba Pügürel μετὰ τίτλον «Adalar Denizinde Rum Korsalariği» ἥτοι «Οἱ Ἕλληνες πειραταὶ εἰς τὴν θάλασσαν τῶν νήσων», ἔθνα παρατίθενται διάφορα ἔγγραφα ἐκ τῶν τουρκικῶν ἀρχείων.

Εἰς τὴν σελίδα 63 τοῦ περιοδικοῦ καὶ εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 38025 παρατιθέμενον ἔγγραφον τοῦ προηγουμένου ἀρχείου τοῦ ἔτους 1820 περιλαμβάνονται οἱ ἐξῆς πολῦτιμες πληροφορίες: «...ὁ ἐκ τῶν κατοίκων τοῦ Kasımpaşa (Κωνσταντινουπόλεως) Νουρῆς τοῦ Χασεκῆ, συλληφθεὶς ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας πειρατὰς ἀχμάλωτος ὁμοῦ μετ' ἄλλων μουσουλμάνων, ἐνθ' ἔπιλον πρὸς τὴν Μεσόγειον, μετεφέρθη εἰς τὴν νήσον Çamlıca (Σπέτσα), ὅπου οἱ σύντροφοί του ἐθανατώθησαν, ἐνθ' ὁ ἴδιος ἰσχυρισθεὶς ὅτι δὲν τυγχάνει μουσουλμάνος, ἀλλὰ Γεωργιανὸς, διέφυγε τὸν θάνατον καὶ συνεδέθη φιλικῶς μετὰ τοὺς Ἕλληνας. Ἐπωφεληθεὶς ἀπὸ

1. Γιὰ τὸ μοναστήρι βλ. Π. Παπαγεωργίου, Ἐκδρομὴ εἰς τὴν βασιλικὴν καὶ πατριαρχικὴν μονὴν τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας τὴν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ, «Byzantinische Zeitschrift», τ. 7(1898), σ. 57-82, Ἄθ. Παπαδόπουλου-Κεραμέως, Ἡ μονὴ Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας, Β.Ζ., τ. 10 (1901), σ. 193-199.

τὴν φιλιάν τῶν Ἑλλήνων, ἐπιληροφορήθη διάφορα μυστικά περὶ τῶν ἐπαναστατικῶν κινήματων καὶ μετὰ πάροδον ἐπτά-ὀκτώ μηνῶν παραμονῆς εἰς τὴν νῆσον Çamlica διέφυγε καὶ ἐλθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν παρουσιάσθη διὰ τοῦ ἀρχιπλοιάρχου εἰς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐξέθεσε τὰ ὅσα ἐπιληροφορήθη κατὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τὸ ὄς ἐξῆς: «Μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων τῶν νήσων Çamlica καὶ Suluca (Ἵδρα) διαδίδεται ὅτι οἱ Ἕλληνες μὲ τὴν μικρὰν ἐναντὶ τῶν Τούρκων δυνάμιν των, μὴ ὄντες εἰς θέσιν νὰ πολεμήσουν, ἐξέλεξαν ὡς μόνον τρόπον τὴν ὀργάνωσιν ἐνὸς ἐπαναστατικοῦ κινήματος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Πρὸς τούτο οἱ γρονθίζοντες καλῶς τὴν τουρκικὴν θὰ ἐπιβίβασον εἰς τὸν Πάλλικὸν πλοῖον τὸ ἀγκυροβολημένον ἐμπροσθεν τοῦ λιμένος τῆς νήσου Çamlica καί, ἀφοῦ φθάσουν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, θὰ μεταμφιεσθῶν εἰς μουσουλμάνους καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου (23 Ἀπριλίου) θὰ μεταβοῦν εἰς τὸν αὐλόγυρον τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ εἰς τοὺς στρατώνες καὶ θὰ φρονάζουν τὰ συνήματα «δὲν θέλωμε τὸν δαίνα... θέλωμε ἀλλαγῆς» καὶ ὅτι προτίθενται νὰ τοιχοκολλήσουν καὶ ἐπαναστατικά ἔγγραφα εἰς διάφορα σημεῖα τῆς Πόλεως. Οἱ ἀποπειρώμενοι ταῦτα ἐπαναστάται ὑποφέρουν ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν τροφίμων, καὶ προσφεύγουν εἰς διάφορα δόλια μέσα διὰ μεταφορὰν τροφίμων ἀπὸ τὸν Εὐξείνου Πόντον, ὅπως εἶναι ἡ ἀνάρτησις ἀγγλικῆς σημαίας εἰς τὰ ἐπιβίβασα ἀπὸ τὸν Πάλλικὸν ἐλληνικὰ πλοῖα κ.λ. Διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν πιθανῆς ἐπιθέσεως ἐκ μέρους τῶν Τούρκων οἱ αὐτοὶ Ἕλληνες ἐπαναστάται κατασκευάζουν καταφύγια καὶ προχώματα καὶ σοφίζονται διάφορες πανουργίες διὰ νὰ ἐπιτύχουν τοὺς σκοποὺς των. Εἰς αὐτὰ τὰ τεχνάσματα εἰσηγηταὶ πολλῆς γίνονται οἱ Γάλλοι, οἱ ὅποιοι διάκρινται εὐμενῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας».

Αἱ πληροφορίαι αὗται ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν ἐκ μέρους τοῦ Συμβουλίου καὶ ἐδόθησαν διαταγαὶ διὰ τὴν πρόληψιν τοιούτων ἐπεισοδίων (σελ. 64-65 τοῦ περιοδικοῦ).

Πέραν τοῦ ἀνωτέρω ἐγγράφου διασώζονται καὶ ἕτερα, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὴν ἐπαγρύπνησιν τοῦ τουρκικοῦ στόλου ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων πειρατῶν. Οὕτω τὸ ὑπὸ τοῦ φρουράρχου τῆς Λήμνου Νουρουλλάχ πασᾶ ἐν ἔτει Ἑγείρας 23 Μουχαρέμ 1239 (29 Σεπτεμβρίου 1823) ἐκδοθὲν ὑψηλὸν ἔγγραφον ἀναφέρει ὅτι τὰ πειρατικά ἐλληνικὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα εὐρίσκοντο εἰς τὴν ἐμπροσθεν τοῦ Ἁγίου Ὄρους θαλασσίαν περιοχὴν κατεστράφησαν ἐκ μέρους τοῦ τουρκικοῦ στόλου (σελ. περιοδ. 67). Ὅτι οἱ Ἕλληνες πειραταὶ ἐπιτίθεντο καὶ ἐναντίον τῶν ἐμπορικῶν πλοίων τῶν ἐρχομένων ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, Ἀλγερίαν καὶ τὴν Τύνιδα μαρτυρεῖται καὶ ἀπὸ τὸ ἔγγραφον τὸ σταλὲν ὑπὸ τοῦ φρουράρχου τῆς Ρόδου Σουκριοῦ βέη τὸ ἔτος Ἑγείρας 1239 (1823), ἔνθα ἀναφέρεται ἡ ἐπίθεσις τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον τοῦ στόλου τοῦ ἀποπλεύσαντος ἐκ Τυνησίας μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀναγκασθοῦν νὰ καταφύγουν εἰς τὸν λιμένα τῆς Ρόδου (σελ. περιοδ. 67).

Πολλάκις οἱ πειραταὶ ἀπειβιάζοντο καὶ εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἐπιτίθεντο ἐναντίον τῶν χωρικῶν. Τοιαῦτην δρᾶσιν τῶν πειρατῶν ἀφηγεῖται τὸ ὑπὸ τὸ διοικητικὸν τοῦ σαντζακίου Θεσσαλονίκης Ἱμπραχίμ πασᾶ τὸ ἔτος 1239 (1823) ἐκδοθὲν ἔγγραφον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ὅτι οἱ Ἕλληνες πειραταὶ ἐξῆλθον εἰς τὰς ἀκτᾶς τῆς Θεσσαλονίκης καὶ κατέστρεψαν τὰ τουρκοχώρια τῆς περιοχῆς.

Τοιαῦτα γεγονότα συνέβησαν καὶ εἰς τὰ παράκτια χωρία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ἐπειδὴ ὁ σουλτᾶνος ἐπιληροφορήθη ὅτι μὲ τὴν ἀφίξιν τοῦ χειμῶνος αἱ ἐναντίον τῶν νήσων καὶ τῶν παρακτίων περιοχῶν πειρατικαὶ ἐπιδρομαὶ ἐγίνοντο συχνότεραι, ἐξέδωκε καὶ νέαν διαταγὴν διὰ τῆς ὁποίας συνιστᾶται ἡ ἐπαγρύπνησις ἐν γένει ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων πειρατῶν (ἀνωτ. σελ. 67)¹.

I. K. ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΛΗΣ

1. Αἱ ἀνωτέρω πληροφορίαι περιήλθον ἀργὰ εἰς γνῶσιν μου καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ τὰς συμπεριλάβω εἰς τὸ ἐσχάτως εἰς τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν κυκλοφορήσαν βιβλίον μου ὑπὸ τὸν τίτλον: Klephts, Armatoles and Pirates during the Rule of the Turks (1627-1821).